

Шевченко А. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Боднар О.А., кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Соціальне страхування є важливим елементом соціальної політики країни, який спрямований на захист населення від різних ризиків, забезпечення соціальної підтримки та рівних можливостей для всіх громадян [1]. В умовах війни, такі системи набувають особливої уваги, оскільки вони мають допомагати тим, хто зазнав збитків від збройного конфлікту, забезпечувати їм необхідну допомогу та підтримку в складний період. Україна знаходиться в умовах збройного конфлікту на сході країни з 2014 року. Цей конфлікт, відомий як війна на Сході України, призвів до серйозних соціально-економічних наслідків для країни та її населення. У таких непростих умовах система соціального страхування України має важливе значення для забезпечення захисту прав та інтересів громадян, які постраждали внаслідок війни.

Одним з ключових аспектів системи соціального страхування в умовах війни є соціальне страхування військовослужбовців та ветеранів. Українські військовослужбовці, які беруть участь у забезпеченні національної безпеки та оборони, віддають свої життя та здоров'я на захист країни. Відповідно, система соціального страхування надає їм певні пільги та підтримку. Це може включати матеріальну допомогу, компенсації за втрату здоров'я, пенсії, медичне страхування та інші види підтримки, які сприяють соціальному забезпеченню військовослужбовців та ветеранів. Такі заходи сприяють забезпеченню належних умов життя та реабілітації для осіб, які постраждали внаслідок війни, та відображають визнання та вдячність за їхню важливу роль у захисті країни. Окрім військовослужбовців та ветеранів, система соціального страхування в умовах війни також передбачає підтримку інших категорій населення, які можуть постраждати внаслідок конфлікту. Наприклад, це можуть бути громадяни, які переселені внаслідок війни, постраждали від обстрілів або мають пошкодження майна. Система соціального страхування може надавати їм допомогу в оформленні житла, матеріальну допомогу, медичну та психологічну підтримку, тимчасову підтримку при втраті засобів до існування та інші види допомоги, спрямовані на полегшення їхнього соціального становища в умовах війни [2].

Проте, варто відзначити, що система соціального страхування в умовах війни може зіткнутися з рядом викликів та обмежень, зокрема забезпеченням фінансування, адекватністю рівня допомоги, ефективністю механізмів її надання та врахуванням специфічних потреб військових та ветеранів.

Одним з викликів є забезпечення достатнього фінансування системи соціального страхування в умовах війни [3]. Військовий конфлікт може призвести до збільшення потреб у соціальній підтримці, зокрема медичній, психологічній та матеріальній допомозі. Однак, фінансування цих заходів може бути обмеженим в умовах війни, коли державні ресурси вже напружені через витрати на оборону та військову діяльність. Тому важливо забезпечити стабільне та адекватне фінансування системи соціального страхування в умовах війни, зокрема шляхом залучення додаткових ресурсів, таких як міжнародна допомога, спеціальні фонди та інші джерела. Також не менш важливим аспектом є дотримання принципів соціального страхування в умовах війни (рисунок 1).

Солідарність

- Система соціального страхування має ґрунтуватися на принципі взаємної допомоги та підтримки між учасниками цієї системи, зокрема між військовими, ветеранами та їхніми сім'ями.

Справедливість

- Кожен учасник системи має мати рівні можливості отримати соціальний захист на адекватному рівні.

Комплексність

- Система соціального страхування має забезпечувати комплексний підхід до соціального захисту учасників, включаючи медичну допомогу, реабілітацію, психологічну підтримку, компенсацію втрати здоров'я та втрати працездатності.

Гнучкість

- Вона повинна забезпечувати можливість швидкого реагування на потреби учасників, а також враховувати специфічні вимоги та ризики, пов'язані зі збройним конфліктом.

Цілеспрямованість

- Система соціального страхування має мати чітку мету - забезпечити соціальний захист та добробут учасників війни. Вона повинна бути спрямована на досягнення конкретних результатів, таких як забезпечення адекватної медичної допомоги, реабілітації та соціально-економічної інтеграції учасників війни в суспільство.

Урядове фінансування

- Держава має відповідати за забезпечення достатніх фінансових ресурсів для функціонування системи, включаючи відповідні внески з боку військових, роботодавців та інших учасників системи.

Рисунок 1 - Принципи системи соціального страхування в Україні в умовах війни

Джерело: розроблено автором на основі [2; 4]

Система соціального страхування в умовах війни є важливим і необхідним механізмом соціального захисту військових, ветеранів та їхніх сімей. Вона має забезпечувати військовим адекватний рівень соціального захисту, включаючи медичну допомогу, психологічну підтримку, компенсацію за втрату здоров'я та втрату працездатності, а також підтримку сімей військових та ветеранів.

Однак, впровадження та реалізація системи соціального страхування в умовах війни може стикатися з рядом викликів, таких як фінансові обмеження, бюджетні обмеження, доступність медичної допомоги та інші економічні труднощі. Тому важливо забезпечити ефективне фінансування та управління системою соціального страхування, забезпечити якість та доступність медичної допомоги, реабілітації та психологічної підтримки, зокрема у віддалених районах, а також враховувати особливості сімей військових та ветеранів. Держава має приділяти належну увагу розробці, впровадженню та вдосконаленню системи соціального страхування в умовах війни і забезпечувати необхідні ресурси.

Список використаних джерел:

1. Безугла В., Загірняк Д., Шаповал Л. Соціальне страхування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
2. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України - URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> (дата звернення: 13.04.23).
3. Noghani behambar H., Salari M. Health benefits of social insurance. Health Economics. 2020. Vol. 29. P. 1813–1822.
4. Коверза В.С. Соціальне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 5 (22). С. 85–89.
5. Мельник О. І., Кульбачна Л. А., Жулім М. С. Аналіз сучасного стану страхового ринку в Україні. Modern Economics. 2018. № 7. С. 107-113. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/analysis-of-the-current-state-of-insurance-market-in-ukraine>. (дата звернення: 13.04.23).